

divina, sed sola testificatio dicentis: reliquas sententias quæ aliquid creatum requirunt ad formalem rationem fidei constituendam, statim rejiciemus, constat enim quod nihil creatum potest infallibilitatem summam præbere qualem habet fides, licet possit esse effectus, vel aliquid connotatum a tali testimonio infallibili.

XVIII. Dico secundo: Revelatio divina non importat locutionem Dei, tamquam conditionem, sed ut prædicatum quidditativum, sumendo illam prout est actio ex parte Dei; ratio autem non visi, et ratio revelati ut passive se tenet in objecto, et ratio revelationis nobis impressæ, quæ est ipsum lumen, seu habitus a Deo infusus non pertinent ad rationem formalem, sed ad effectus ab ipsa revelatione Dei connotatos.

XIX. Hæc conclusio quoad primam partem probatur, quia revelatio ut actu loquens, et prout dicit ordinem ad audientem non concurrat solum ut applicans, seu proponens, relinquendo objectum ut ratione sui moveat, sicut quando proponitur demonstratio, et ipsa per se movet ad assentiendum conclusioni; sed qui credit habet pro motivo non veritatem propositam ratione sui, sed ratione proponentis, in quantum per locutionem formaliter explicat auctoritatem testimonii; ergo pertinet ad rationem formalem fidei ipsa locutio proponentis. Minor probatur, quia ratio formalis fidei est auctoritas testificantis; ergo id quod formaliter constituit rationem testimonii, et auctoritatem ipsam formaliter reddit moventem ipsum qui audit, pertinebit ad rationem formalem fidei; auctoritas autem non loquens, sed in potentia, et in actu primo, neque est formaliter testificans, neque formaliter movens audientem, neque habet auctoritatem

in actu secundo, sed in potentia, et in actu primo; ergo non potest constituere formalem rationem credendi, nisi mediante locutione.

XX. Confirmatur, quia nullus credit auctoritati personæ ut persona est, sed dictis ejus, quantumcumque enim persona habeat auctoritatem; si in dicendo, vel loquendo deficiat, nulla fides illi adhibetur, et si per impossibile nullam haberet auctoritatem in persona, et in dictis non posset deficere, adhiberetur illi fides; ergo ipsa dictio, seu locutio non est mera applicatio auctoritatis, et rationis formalis, sed etiam ipsa pertinet ad formalem rationem credendi, et additur ad hoc, quod in fide divina ipsa Dei locutio, ut ex parte ipsius se tenet est aliquid divinum; ergo non pertinet ad conditionem, seu applicationem, quia quod divinum est tenet se ex parte objecti in fide, et sic Scriptura semper explicat rationem fidei per actualem revelationem, seu locutionem, ut Matthæi xvi: *Quia caro, et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, etc.* Joann. 1: *Unigenitus qui est in sinu Patris, ipse enarravit vobis*; et Joann. xv: *Si non venissem, et locutus eis fuisset, peccatum non haberent.*

XXI. Secunda pars conclusionis constat, quia omnia illa sunt aliquid creatum, seu extra Deum, ergo non possunt pertinere ad rationem formalem fidei nisi per modum conditionis. Patet consequentia, quia nullum creatum potest formaliter dare summam infallibilitatem; ratio autem formalis fidei debet esse infallibilis formaliter, quia fides ipsa in quantum specificata est infallibilis; ergo etiam ratio formalis ejus. Cætera ergo creata vel sunt effectus, vel conditio, non ratio ipsa formalis fidei; ex divina locutione prout manifestat ad extra, et revelat sequuntur duo effectus, qui omnino requiruntur, et connotantur a fide, alter

ex parte objecti, alter ex parte subjecti; in objecto enim revelato consequitur denominatio extrinseca, qua dicitur revelatum, et similiter privatio evidentiae qua dicitur non visum, eo quod revelatio evidens non est, et hæc privatio non est quæ formaliter distinguit a prophetia fidem, sed ipsa revelatio testificans, quatenus fundat hanc obscuritatem, et non revelat evidenter: in subjecto autem, cui fit revelatio causatur lumen fidei, seu habitus quo credimus Deum, et iste habitus non potest pertinere ad formale specificativum, seu ultimo determinare specificando, quia ipse habitus est res specificata ab objecto; ergo non potest esse specificans respectu sui, alias causaret se ipsum, et præsuponeretur in specificando.

XXII. Ex quo constat objectum formale fidei esse aliquid reale, et non rationis, est enim ipsa revelatio, ut tenet se ex parte Dei, in quo aliquid reale est ipsa actio loquendi, seu manifestandi: denominatio autem extrinseca revelati resultans in objecto, vel etiam ipsa ratio obscuri, et non visi non est ratio formalis, sed connotationes consecutæ, et ista sunt aliquid rationis: imo ipsa revelatio sumpta pro actione infundente habitum fidei, quæ est revelatio effectiva non est ratio formalis credendi, sed revelatio ut testificans, et per auctoritatem explicans objectum.

XXIII. Ad fundamenta prima sententiæ respondetur. Ad primum dicimus, quod deitas sub conceptu deitatis est ratio divinæ veritatis, et infallibilitatis in essendo, et quantum ad radicem, seu rationem conveniendi Deo, sicut est ratio omnium attributorum, non autem sub conceptu deitatis est determinata, seu præcisa ratio credendi, et testificandi, sed est generalis, et communis ratio omnium eorum, quæ con-

venitur Deo, unde quærenti cur credimus hoc respondemus, quia Deus dicit, qui est prima veritas. Si autem ulterius inquiratur, unde constat Deum esse primam veritatem, et falli non posse, hoc non pertinet ad credere, sed ad scire; credere enim sistit in testificatione propter quam creditur, sicut supra diximus, quod videre sistit in colorato, quatenus visibile: cognoscere autem unde habeat corpus quod sit coloratum, non pertinet ad visum externum, sed ad discursum.

XXIV. Ad secundum respondetur, quod in virtutibus theologiceis est idem finis ultimus, et objectum proximum quasi materialiter, et identice, non autem quod formalitas finis, quæ pertinet ad causam finalem sit formalitas objecti, quæ pertinet ad causam formalem specificantem, alias si istæ rationes finis, et objecti non distinguerentur, omnes virtutes theologice haberent eandem rationem formalem objecti, quia habent pro objecto aliquid divinum, quod est in se finis ultimus: itaque fides habet pro objecto aliquid divinum, quod in se est finis ultimus, sub ratione tamen formali veritatis revelantis. Et si instetur: Quia D. Thomas 1 part. quæst. 1, artic. vii, expresse docet quod subjectum fidei, et theologiæ est idem, scilicet Deus, constat autem theologiæ tractare de Deo sub ratione deitatis, et non alicujus attributi tantum: ergo etiam ratio fidei est deitas sub ratione deitatis, respondetur D. Thomam loqui de subjecto, non de objecto formali, subjectum enim ut supra notavimus in scientis, et aliis habitibus respicientibus veritatem complexam pertinet ad materiale de quo fit aliqua prædicatio, et infertur passio in conclusione.

XXV. Ad fundamenta secundæ sententiæ pro ea parte qua ponit veritatem transcendentalem ut forma-

lem fidei, idem respondetur quod ad sententiam Aureoli; talis enim veritas potius constituit rem in se entitative veram, quam auctoritative credibilem, unde perinde est rejicere entitatem a ratione formali, ac rejicere entitatem veram. Alii vero modi dicendi insufficientes sunt, nam sola testis scientia sine fidelitate in dicendo nihil infallibilitatis ponit in dictis, quibus solum adhibetur fides, non scientiæ in actu primo, si fideliter non se explicat. Unde licet requiratur in testimonio exteriori respectus ad scientiam infallibilem, quia sine hac in re non invenitur, tamen formalis ratio testimonii infallibilis non ex summa scientia, sed ex summa fidelitate in dicendo desumitur, ut explicatum est.

XXVI. Ad tertiam sententiam quantum ad omnes modos, qui ponunt aliquid creatum pertinere ad rationem formalem objecti fidei, constat ex dictis omnes illas rationes creatas solum posse connotari, non autem constituere formalem rationem objecti fidei theologicæ, quia non possunt formaliter infallibilitatem summam præbere auctoritati cui innitur fides, licet auctoritas summa non possit objecta revelare, et proponere, quin effectus illi creati consequantur, et connotentur.

XXVII. Ad fundamentum autem patris Molinæ respondetur, revelationem divinam, ut procedit a Deo, non esse indifferentem ad fidem infusam in catholico, et acquisitam in hæretico, sed determinate esse ad fidem infusam, nam hæreticus non accipit divinum testimonium, ut procedit a Deo, sed ut sibi videtur, et ideo non innitur testimonio divino, sed fertur in rem testificatam ex proprio judicio, quo sibi persuadet rem illam esse dictam a Deo, non per illud medium quo Deus dicit, scilicet per Ecclesiam, unde

credit fallibiliter, quia dependenter a proprio judicio, per quod vult discernere testificationem divinam, et hoc iudicium fallibile est, unde si sibi bene videbitur mutabit illud, et non credet, quare non respicit hæreticus testimonium divinum prout a Deo, et eo modo quo est a Deo, sed ut subjectum proprio iudicio fallibili, et ideo talis fides hæretici non est infusa a Deo, sed acquisita ab ipso, sicut alia fides humana.

XXVIII. Quod si instes: Ergo fides non habet ratione formali testimonium Dei, sed propositionem Ecclesiæ. Sequela probatur, quia iste non est hæreticus, quia negat testimonium Dei, sed quia non recipit propositionem Ecclesiæ: sed infidelitas directe contrariatur rationali formali fidei, quia illam destruit; ergo propositio Ecclesiæ, et non testimonium Dei erit ratio formalis fidei, quia testimonio non opponitur infidelitas.

XXIX. Respondetur hæreticum negare verum Dei testimonium, et destruere illud negando propositionem Ecclesiæ cui alligatum est verum Dei testimonium, non tamquam rationi formali, sed tamquam conditioni applicanti, et organo divini testimonii, nec ad destruendum aliquam formam requiritur opponi illi directe, sed sufficit destruere conditiones requisitas, sine quibus talis res non subsistit, sicut qui tolleret obscuritatem a fide fidem destrueret, licet obscuritas sit conditio: et qui destruit dispositiones requisitas, ut anima sit in corpore occidit hominem; et qui sigillum regis frangit, testimonium regis contemnit, licet dicat se credere regi, sed non sigillo.

XXX. Ad id vero quod in confirmationem sententiæ Molinæ adducitur, respondetur habitum, seu potentiam interiorem in tantum posse illuminare objecta, in quan-

tum potest componere, seu disponere species sub hoc, vel illo modo, ut tali cognitioni deserviant, et ex ipsis producere actum cognoscendi, et conceptum, sed tota hæc illuminatio est effectiva, utpote procedens a potentia effective, nec specificat formaliter ipsum actum, sed objecta ipsa quæ attinguntur, quatenus fundant intelligibilitatem, id est, proportionem in genere intelligibili, qua proportionantur huic lumini, seu habitui potius quam alteri, et hoc non habent ab habitu, sed ex se, vel a testificatione extrinseca qua revelantur, et proportionantur fidei ad credendum. Lux autem emissa ab oculis animalium ad objecta externa est lux materialis, sicut quæ emittitur a quolibet luminoso, et talis non specificat quatenus effective procedit ab oculis, sed quatenus reddit objecta illuminata, et visibilia in actu, sicut lux emissa ab alio luminoso.

ARTICULUS II.

Quæ sit resolutio fidei; et an fiat per discursum?

I. In præcedenti articulo expeditimus formalem rationem fidei, et consequenter resolutionem ejus ex parte ipsius Dei testificantis, quatenus ibi sistit in veritate prima dicente, et non transit resolutio in vi fidei ad deitatem, vel sapientiam, quæ est radix istius attributi veracitatis. Nunc restat inquirere de resolutione fidei ex parte nostra, scilicet unde nobis constet, Deum hoc vel illud dixisse, quæ sane est tota difficultas ex parte credentium, nullus enim est tam insanæ mentis, qui nolit credere Deo loquenti, quando constat illi Deum loqui, sed unde constat nobis Deum esse locutum infallibiliter. Hæc est tota difficultas,

nam si constat quia Ecclesia dicit, restat inquirere, unde constat Ecclesiam non posse falli. Et hoc reducimus iterum ad hoc quod Deus dixit Ecclesiam falli non posse, quod est circulum committere; quod si id reducimus ad motiva credibilitatis, vel ad miracula, et signa, quibus movemur ad credendum; ergo etiam reducimus totam infallibilitatem credendi ad aliquid creatum, quæ sunt miracula, et alia signa, et motiva credibilitatis, quæ discursu humano deducuntur.

II. Unde ulterius secundo dubium est, an ista resolutio fidei fiat per discursum, an simplici actu credendi. Nam videtur necessario admittendus discursus, non quidem probativus per medium intrinsecum, sed per medium extrinsecum testificationis; credit enim fides quia Deus dixit, et quia Deus verax est, ita quod istæ propositiones, quibus mihi constat de revelatione divina, ejusque infallibilitate, sunt tota ratio assentiendi; ergo ex assensu unius devenio ad assensum alterius, et consequenter per actus distinctos habentes ordinem inter se; ergo per discursum, in hoc enim consistit discursus, quod cognoscam unum propter aliud, et ex vi alterius deductum, ut docet D. Thomas 1 parte, quæst. XIV, artic. VII. Ac denique dubium est tertio, an in ista resolutione fidei intret formaliter propositio Ecclesiæ, vel quomodo.

UNDE NOBIS CONSTET DEUM HOC AUT ILLUD DIXISSE?

III. Omissis variis dicendi modis, ut rem totam clarius explicemus notandum est, quod resolutio fidei ex specie sua non petit fieri in propositionem Ecclesiæ, etiam tamquam in conditionem, et instrumentum proponens, ut patet in fide prophe-